

Изборном већу

Факултета политичких наука

Изборно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду је на седници одржаној дана 27. септембра 2018. године, сходно Закону о високом образовању (Службени гласник РС бр.76/05, 100/07-аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 87/16), Статуту Универзитета у Београду Факултета политичких наука и Правилнику о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, бр. 192. од 01. јула 2016. г., 195. од 22.09.2016. г., бр. 197. од 20.03.2017.г. и од 21.06.2017. године), формирало Комисију за припрему Извештаја о пријављеним кандидатима за избор доцента за ужу научну област Политиколошко- социолошке студије, у саставу: проф. др Ђорђе Павићевић; проф. др Милорад Ступар, Филозофски факултет, Универзитет у Београду; проф. др Марко Симендић. Поступајући у складу са одредбама Закона о високом образовању, Правилника о минималним условима за стицање звањанаставника на Универзитету у Београду и Статута Универзитета у Београду - Факултета политичких наука, Комисија је прегледала конкурсни материјал и Изборном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Факултет политичких наука Универзитета у Београду расписао је конкурс за избор доцента за ужу научну област Политичка теорија, политичка историја и методологија политичких наука. Оглас је објављен у публикацији Националне службе за запошљавање „Послови“ број 800, од 24.10.2018. на страни 38. Кандидати су имали рок од 15 дана за пријаву на конкурс. На оглас се пријавила једна кандидаткиња, др Биљана Ђорђевић.

Комисија је констатовала да је др Биљана Ђорђевић уз пријаву уредно приложила конкурсом тражену документацију.

1. О КАНДИДАТКИЊИ

1.1. Основни подаци о кандидаткињи Биљани Ђорђевић

Биљана Ђорђевић рођена је [REDACTED] године у Врању. Дипломирала је на Факултету политичких наука, смер Међународне студије, у септембру 2008. године, са просечном оценом 9,71, одбраном дипломског рада „Право на слободу кретања и хоспиталитет у глобализованом свету“. Мастер студије „Политичка аналитика и менаџмент“ на Факултету политичких наука завршила је просечном оценом 10,00 одбранивши у јулу 2010. године мастер рад „Космополитизам – нова реална утопија“. У школској 2010/11. години,

кандидаткиња је завршила мастер студије из политичке теорије на Одељењу за политику и међународне односе на Универзитету у Оксфорду (M.Sc. in Political Theory Research) на Хартфорд колеџу (Hertford College) где је одбранила мастер дисертацију „Имиграциони уговор“ („The Immigration Contract“) под менторством проф. др Дејвида Милера (David Miller). На истом универзитету примљена је на докторске студије из политике на Њу колеџу (New College) под менторством Дејвида Милера али студије није започела због недостатка финансијских средстава за плаћање школарине. Кандидаткиња уписује докторске студије политикологије на Факултету политичких наука које је завршила 2018. године просечном оценом 10,00 одбравши 22. августа 2018. године докторску дисертацију под називом „Проблем конституисања политичког тела у демократским теоријама“, под менторством проф. др Ђорђа Павићевића.

Биљана Ђорђевић је од 2009. године ангажована као демонстраторка на Факултету политичких наука, од 2012. године је запослена као истраживачица сараница на Факултету политичких наука, а од 2015. године као асистенткиња на истом факултету. Поред факултетског ангажмана, Биљана Ђорђевић је у претходним годинама радила и као истраживачица на пројектима Центра за цивилно-војне односе и Међународне организације за миграције (пројекат „Институционална подршка сектору Владе Републике Србије који је надлежан за избеглице и интерно расељена лица“). Кандидаткиња је као саветник за миграције Комесаријата за избеглице Републике Србије (2009-2010) радила на изради Стратегије за управљање миграцијама (*Службени гласник бр. 59/09*) и Акционог плана за спровођење Стратегије за управљање миграцијама за 2011-2012 (Закључак о усвајању Акционог плана, *Службени гласник бр. 37/11*) усвојених од стране Владе Републике Србије.

Биљана Ђорђевић је добитница следећих стипендија: IUC (Inter University Center) Dubrovnik grant 2018, OSF Academic Fellowship Returning Scholar Program (2012/2013-2014/2015), OSI Oxford Scholarship (2010-2011), стипендије Фонда за младе таленте 2010. године, стипендије Института за федерализам и Швајцарске националне фондације за науку за похађање летње школе федерализма у Фрибуру 2009. године, стипендије Фондације др Зоран Ђинђић, WUS Austria, Austrian Development Agency за обављање радне праксе у Аустрији 2008. године, и стипендије ЕФГ Банке за најбоље студене завршних година у Србији 2007. године.

Биљана Ђорђевић одлично говори енглески језик, а користи се француским (средњи ниво) и немачким језиком (почетни ниво).

1.2. Наставна активност

Др Биљана Ђорђевић је у настави на Факултету политичких наука Универзитета у Београду ангажована укупно скоро девет година (две године као демонстраторка, три година у звању истраживачице сараднице и три и по године у звању асистенткиње). Биљана Ђорђевић је академске 2008/09. и 2009/10. године радила као сарадница-демонстраторка на предмету Савремена политичка теорија. На конкурс Министарства просвете и науке прихваћена је пријава за њено учешће на пројекту „Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије“ (број пројекта: 47026) па је од фебруара 2012. године Биљана Ђорђевић запослена као истраживачица сарадница на овом пројекту који заједнички воде Правни факултет и Факултет политичких наука. У том периоду је у звању истраживачице сараднице такође обављала послове

сараднице у настави на предметима Савремена политичка теорија и Теорија политичког поретка. У свом раду на овим курсевима Биљана Ђорђевић је стекла значајно искуство у настави и истакла се као посвећена сарадница у раду са студенткињама и студентима. То је потврдила организовањем факултативне читалачке групе из политичке теорије за најбоље студенткиње и студенте основних студија коју је од 2012-2015. године водила заједно са колегом Николом Бељинцем.

У априлу 2015. године Биљана Ђорђевић је изабрана у звање асистенткиње за ужу научну област „Политичка теорија, политичка историја и методологија политичких наука“, и била ангажована на предметима Савремена политичка теорија (прва и друга година), Теорија политичког поретка (четврта година) и Култура људских права (четврта година) као и на Историји политичких теорија II на првој години основних студија. Академске 2015/2016. године била је ангажована и на предмету Академске вештине. На мастер студијама *Демократија и демократизација* са проф. др Марком Симендићем током академске 2016/2017. године изводила је наставу на предмету Политичке врлине и пороци, а укључена је и у извођење наставе на курсевима Мултикултурализам и демократија као и на курсу Мир и развој (Peace and Development) у оквиру регионалног мастер програма студија мира (*Regional master programme in Peace Studies*). У априлу 2018. године реизабрана је у звање асистента за ужу научну област „Политичка теорија, политичка историја и методологија политичких наука“.

За школску 2015/16. годину студенти су високо вредновали педагошки рад асистенткиње Ђорђевић просечном оценом 4,55 на Савременој политичкој теорији (302 студената) и просечном оценом 4,66 на Култури људских права (36 студената). За школску 2016/17. годину студенти на Савременој политичкој теорији оценили су рад асистенткиње Ђорђевић просечном оценом 4,58 (190 студената), просечном оценом 4,44 на Култури људских права (64 студената). За школску 2017/2018. годину студенти на Теорији политичког поретка (25 студената) оценили су рад асистенткиње оценом 4,27. За школску 2017/18. годину студенти су педагошки рад асистенткиње Ђорђевић вредновали просечном оценом 4,54 на Савременој политичкој теорији (252 студената) и просечном оценом 4,25 на Култури људских права (36 студената).

1.3. Научно-истраживачки рад

Кандидаткиња је ангажована као истраживачица сарадница на пројекту „Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије“ (број пројекта: 47026), који заједнички воде Правни факултет и Факултет политичких наука, од 2012. године до данас. Резултате свог научног и истраживачког рада представљала на великом броју домаћих и међународних научних скупова на којима је учествовала. Комисија издваја следеће презентације:

- „Агонистички приступ расправама о кризи демократије у Европи“, научни скуп *Уставни патриотизам* (Црногорска академија наука и уметности, Подгорица, 10. октобар 2018.);
- “What can constitutions do: on the conflict between democracy and social constitutionalism in times of crisis” annual conference of the Serbian Political Science Association *Constitutionalism and Constitutional Design in Democratic Recession* (Belgrade, 22-23 September 2018);

- “Democracy as a life among strangers: rethinking the progressive dilemma”, *The Multiple Crisis of Democratic Capitalism* (Inter-University Center Dubrovnik 3-7 April 2018)
- „Како се реконституише народ – модели организовања колективне воље у агонистичкој демократији“, *Демократски отпори нормализацији ауторитаризма у Европи/Democratic resistance to authoritarian trends in Europe today: legacies, framing and action*, Удружење за политичке науке Србије, Факултет политичких наука, pp. 5 - 5, ISBN 978-86-6425-033-7, (Београд, 23. - 24. септембар 2017.)
- “From the freedom of assembly to constituent power”, *How to act together: from collective engagement to protest*, 3rd International Conference of the Group for Social Engagement Studies, Institute for Philosophy and Social Theory and Center for Advanced Studies in Southeastern Europe (CAS-SEE), University of Rijeka, Belgrade, November 19-21, 2015 ; [editors Adriana Zaharijević, Jelena Vasiljević and Gazela Pudar Draško], Institute for Philosophy and Social Theory, 2015 (Beograd: Colorgrafx), Institut za filozofiju i društvenu teoriju, pp. 20 - 20, ISBN 978-86-82417-94-1, (Beograd, 19. - 21. Nov, 2015);
- “Depraved of legitimating discourse: CEE walled states, human rights in transit and emerging political subjectivities”, *CEE Forum, Central and Eastern European socio-political and legal transition revisited – theoretical perspectives* (Hungarian Academy of Sciences, Budapest, 22-23 April 2016), pp. 24 – 25
- “The irresolvable struggle between constituent power and constitutional form”, *Decline or Eclipse of Democracy in Europe's New Democracies?* The Serbian Political Science Association Annual Conference 2016, Abstracts, Udruženje za političke nauke Srbije, Fakultet političkih nauka, pp. 4 - 5, (Beograd, 24-25 September, 2016)
- “Agonistic Democracy - A Controversial Attempt to Revitalize Democratic Ethos”, на међународној конференцији *Political and Human Rights Culture as Prerequisites of Constitutional Democracy*, (Факултет политичких наука у Београду, 24-25. новембра 2012.);
- „Проблем миграција као изазов кључним политичким концептима и доминантним политичким теоријама“, на округлом столу у организацији Етнографског института САНУ (САНУ, Београд, 8. децембар 2014.),
- “Citizenship as an expression of the special ties that bind: a right or a matter of qualification and privilege?” на међународној конференцији *Fundamental Rights: Justification and Interpretation* (Правни факултет, Београд, 24-25. октобар 2014. године)
- „Сувереност потиче од грађана? Право на партиципацију у уставним демократијама“, на Сабору политиколога *Устави у времену кризе: постјугословенска перспектива* (Факултет политичких наука, Београд, 27-29. септембар 2014. године),
- „Against Hollowing Out of Citizenship“, на научном скупу *Varieties of Citizenship in South East Europe* (University of Edinburgh, 19-20 September 2014)
- „Егалитаризам Роналда Дворкина: егалитаризам среће или егалитаризам одговорности?“, на годишњем научном скупу Српског удружења за правну и социјалну филозофију *Наслеђе политичке и правне филозофије Роналда Дворкина* (Факултет политичких наука, Београд, 12. октобар 2013. године),

- „Демократско реконституисање демоса“, на Сабору политиколога *Политика: наука и професија* (Факултет политичких наука, Београд, 1-2. јун 2013. године)
- “Constitutional Democracy and Time”, *CEE Forum* (Greifswald, 3-4 May 2013).
- “On the Relationship between Constituent Power, Constitutive People, and National Minorities”, presented at the international conference *The Challenges of Multiculturalism: the South-Eastern European Perspectives in the European Discourse*, Faculty of Political Sciences (Belgrade, 23-24 March 2012).

Кандидаткиња је била ангажована у својству истраживачице сараднице у периоду од 2012-2013. године на међународном истраживачком пројекту *The Europeanisation of Citizenship in the Successor States of the Former Yugoslavia - CITSEE* („Европеизација режима држављанства у државама наследницама бивше Југославије“) који је водио Правни факултет Универзитета у Единбургу. Своје истраживање о политикама повратка представила је на Трећем форуму младих истраживача централне и југоисточне Европе (*In-)Equality - Political, Economic, Social, Spatial and Gender Aspects* (Беч, 6-8. децембра 2012), на светској конвенцији Удружења за студије националности – *ASN* на Универзитету Колумбија (Нјујорк, 18-20. априла 2013), на симпозијуму о грађанству у Југоисточној Европи на Универзитету у Единбургу (Единбург, 6-7. јун 2013) и 20. међународној конференцији Европеаниста Савета за европске студије *Crisis and Contingency: States of (In)stability* на Универзитету у Амстердаму (Амстердам, 25-27. јун 2013).

Кандидаткиња је једна од четири истраживачице тима водећег партнера (Универзитет у Београду) на пројекту *Активно грађанство: промовисање и унапређивање иновативних демократских пракси на Западном Балкану (Active citizenship: promoting and advancing innovative democratic practices in the Western Balkans)* који је подржан од стране Erasmus+ програма у оквиру Жан Моне активности (Jean Monnet Activities: Policy debate with the academic world) и трајаће у периоду 2018-2021. године. Остали партнери су Центар за југоисточне европске студије Универзитета у Грацу, Лабораторија за јавне политике Факултета за културу, политику и друштво Универзитета у Торину, Факултет политичких наука Универзитета у Сарајеву, Правни факултет “Iustinianus Primus” – Универзитета Ђирило и Методије из Скопља и Београдски центар за политичку изузетност.

Кандидаткиња је од 2018-2022. заменица члана управног комитета (MC Substitute), COST акције 17135, на пројекту *Израда устава и делиберативна демократија (“Constitution-making and deliberative democracy”)*.

Поред научних истраживачких пројеката, кандидаткиња Ђорђевић била је ангажована као експерткиња – консултанткиња на пројекту Фондације Чарлс Стјуарт Мот (Charles Stewart Mott Foundation) под називом *Приступи локалних заједница у односу на инклузију миграната и избеглица (Community-based approach to inclusion of migrants and refugees)* у периоду јун-октобар 2017. године. У оквиру овог пројекта, Биљана Ђорђевић је израдила студију “Community-based approach to inclusion of migrants and refugees in Serbia”. Слично томе, у својству консултанткиње на пројекту Групе 484 *Наше нове комисије - унапређење положаја тражилаца азила и миграната у Републици Србији*, Биљана Ђорђевић је израдила базичну студију са прегледом кључних политика и пракси у области азила и миграција у периоду април-јул 2015. Најзад, током 2007. године радила је као истраживачица сарадница на пројектима Центра за цивилно-војне односе *Мапирање и мониторинг сектора безбедности Републике Србије* и

Комуникативна безбедност - повећање учешћа грађана у безбедносној политици.

2. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ

2.1. Радови у научним часописима међународног значаја (категорија M20)

„Лишени дискурса легитимације: зазидане земље Централне Европе и политички субјективитети у настајању“ *Гласник Етнографског института САНУ* LXV, 3 (2017): 527-541. ISSN 0350-0861 (штампано издање) ISSN 2334-8259 (интернет издање), UDK: 316.334:323.2:342.2(4-191.2), DOI: <https://doi.org/10.2298/GEI1703527D> (категорија M24)

“Whose Rights, Whose Return? The Boundary Problem and Unequal Restoration of Citizenship in the Post-Yugoslav Space”, *Ethnopolitics* 14, 2 (2015): 121-139. Print ISSN 1744-9057 Online ISSN 1744-9065, DOI: 10.1080/17449057.2014.991150 (категорија M23)

„Проблеми нормативне снаге и критике агонистичке партиципације: ка могућој комплементарности агонистичке и партиципативне демократије“, *Филозофија и друштво* 25, 3 (2014): 77-105. ISSN: 0353-5738, DOI: 10.2298/FID1403077D (категорија M24)

„Етика миграције“ *Годишњак Факултета политичких наука* 2, 2 (2008): 239-253. (категорија M24)

2.2. Радови у зборницима међународних научних скупова (категорија M30)

“On the Relationship between Constituent Power, Constituent People, and National Minorities in Serbia” in *Challenges of Multiculturalism*, ed. Milan Podunavac, 125-139. Belgrade: Heinrich Böll Stiftung Southeastern Europe, 2012. (категорија M33)

2.3. Саопштења са скупова националног значаја (категорија M60)

„Егалитаризам среће или егалитаризам одговорности? Критика Роналда Дворкина“ у *Наслеђе политичке и правне филозофије Роналда Дворкина*, уред. Биљана Ђорђевић, Милош Здравковић, 42-64. Београд: Српско удружење за правну и социјалну филозофију, Правни факултет, Факултет политичких наука, 2015. ISBN 978-86-86793-10-2 (категорија M63)

2.4. Радови у зборницима међународног значаја (категорија M10)

“Agonistic Democracy - A Controversial Attempt to Revitalize Democratic Ethos”, in *Identity, Political and Human Rights Culture as Prerequisites of Constitutional Democracy*, eds. Miodrag Jovanović and Dragica Vujadinović (The Hague: Eleven International Publishing, 2013 (категорија M14)
(with Miodrag Jovanović) “Introduction: On the Crisis and Quality of the Contemporary Democracy” in *Crisis and Quality of Democracy in Eastern Europe*, eds. Miodrag Jovanović, Ђорђе Павићевић, associate ed. Biljana Ђорђевић (Hague: Eleven International Publishing, 2012) (категорија M14)

2.5. Радови у зборницима националног значаја (категорија M40)

„Повратак у будућност: марксизам после комунизма“ у *Консолидација демократије: двадесет година након пада Берлинског зида*, ур. Илија Вујачић et al, 202-216. Београд: KAS, Факултет политичких наука, 2009. (категорија M45)

2.6. Радови у часописима националног значаја (категорија M50)

“Permitting Changes in Serbia – Two-way Street?” *Годишњак Факултета политичких наука* 3,3 (2009): 129-141. (категорија M51)

Adriana Zaharijević „Ko je pojedinac? Genealoško ispitivanje ideje građanina, Loznica: Karpos, 2014, *Političke perspektive* 4, 2 (2014): 95-99 (категорија M57)

2.7. Одбрањена докторска дисертација (категорија M70)

Проблем конституисања политичког тела у демократским теоријама, докторска дисертација. Универзитет у Београду, Факултет политичких наука, 2018. УДК: 321.01(043.3), 321.7(043.3) COBISS.SR-ID 518290519

Дисертација одбрањена 22.08.2018. године. Ментор: проф. др Ђорђе Павићевић. Комисија: проф. др Ђорђе Павићевић, проф. др Милорад Ступар, проф. др Марко Симендић.

3. САЖЕТ ПРИКАЗ ДОСТАВЉЕНИХ РАДОВА

Приказ радова започињемо приказом докторске дисертације „Проблем конституисања политичког тела у демократским теоријама“.

Докторска дисертација др Биљане Ђорђевић бави се проблемом конституисања политичког тела у демократским теоријама. Овај се проблем у савременој аналитичкој политичкој теорији уобичајено разматра као проблем ограничења демоса, односно питање како је могуће демократски ограничити демос, док се у континенталној политичкој теорији пре разматра као питање конституисања демоса односно као један од парадокса политике и демократије. Методолошки се Биљана Ђорђевић приклања другом начину разматрања овог питања. Она заступа становиште да је демократско конституисање демоса логички нерешив проблем те да, уместо покушаја да се он трајно реши стратегијама затварања проблема демоса односно решењима заснованим на принципима способности, прихватања и утицаја, треба разоткрити парадоксе утемељивачких прича и хронични недостатак легитимности на ма који начин ограниченог политичког тела, што значи окренути се стратегијама оспоравања граница демоса. Централни део дисертације и јесте разматрање стратегија оспоравања граница демоса које се проналазе код теоретичара делиберативне (Хабермас, Бенхабиб) и агонистичке демократије (Коноли, Рансијер, Хониг, Муф). Тврди се да агонистичка демократска теорија пружа најплоднији оквир за разматрање ублажавања парадокса демоса. Агонистичка демократија као варијанта радикалне демократије пружа више ресурса за промишљање како из појединачних и

заједничких деловања може да се појави ново политичко тело које ће бити довољно демократско и плурално да му се границе преиспитују. Агонистички аргумент у вези са проблемом реконституисања политичког тела потврђује да је демократија процес превазилажења граница као и да демократија почива на животу са странцима и продуктивним ношењем са иностраним аспектима закона којима је демос подвргнут.

Биљана Ђорђевић показује како се политичко тело може демократски реконституисати путем изванредних али и свакодневних политичких момената током којих се преговарају и оспоравају везе између народног суверенитета и људских права. Такве ситуације оспоравања и преговарања су оне које одговарају како на састав односно композициону димензију демоса тако и на перформативну димензију демоса. Примери реконститутивних момената о којима је у дисертацији реч су они када се обнавља чланство старим члановима или признаје чланство новим члановима (композициона димензија демоса која одговара на питање ко је пасивни члан, односно где су спољашње границе политичког тела) или када се редифинише политички идентитет и покрећу колективне акције (перформативна димензија демоса која указује на унутрашње границе политичког тела - ко може бити активни члан и колики је јаз између демоса и политичког тела). Перформативна димензија демоса фокусира се на начине на које демос захтева признање да је демос и истовремено производи, отелотворује себе, као политичко тело у настајању. Показује се да процес постајања чланом односно процес обнове чланства у случају повратника често трпи уколико није праћен перформативном димензијом демоса, као што вршење конститутивне моћи народа може да промени идеју о композиционој димензији демоса у смислу онога ко би требало да формално буде члан.

Научни допринос овог рада је вишеструк. Најпре, у раду се преиспитује досадашњи приступи овом проблему. То су приступи у којима се овом проблему није придавала посебна пажња или се он решавао полазећи од одређених начела: способности, прихватања или утицаја. Закључак који кандидаткиња нуди јесте да је унутар ових приступа проблем конституисања политичког тела нерешив проблем јер се не могу навести разлози на основу којих можемо установити да првобитна група има право да одреди ко ће и на основу којих особина бити припадници групе. То значи да политичко тело не може да се конституише демократски него само вољом неке случајне групе. Овај увид је значајан јер се политички конституисане заједнице не могу сматрати потпуно легитимним уколико из свог чланства произвољно искључују оне који не задовољавају особине које од њих захтевају постојећи чланови. Са овог становишта, све политичке заједнице су случајне заједнице углавном настале насилним уједињењем те стога основ демократске легитимације морају пронаћи на другом месту, не у акту свог конституисања. Други допринос који даје ова дисертација јесте преиспитивање аргументације коју најзначајнији савремени теоретичари употребљавају како би решили овај проблем. Биљана Ђорђевић преиспитује ову аргументацију да би указала на недемократске елементе у неким од ових теорија, али и да би указала на то када се она приближавају решењу. Аргументацију теоретичара и теоретичарки попут Жака Рансијера, Бони Хониг, Шантал Муф и Ернеста Лаклауа она употребљава како би обликовала властито решење. Без обзира што се ради о ауторима и ауторкама које проблем легитимације разматрају независно од утемељивачког чина и покушавају да се суоче са односима доминације и подвргавања, њихова решења не дају довољно основа за решење проблема којима се кандидаткиња бави, проблема демократске легитимације политичког тела, односно права групе да одређује ко ће бити чланови групе. Коначно, најважнији

допринос јесте решење које се заступа у раду. Ради се могућности поновљеног демократског реконституисања политичког тела. Решење се креће унутар концепта агонистичке демократије који наглашава значај политичког сукобљавања за демократску легитимност. Кандидаткиња наглашава да унутар постојећих агонистичких теорија не постоје ресурси да се реши проблем реконституисања политичког тела. У раду се као критеријум узима перформативност групе, односно стварање колективне моћи деловања групе која се реконструише кроз различите заједничке активности које укључују и протесте, nerede, окупације јавних простора итд. Кандидаткиња, истиче да се кроз различите моменте реконституисања стварају посебне везе које су основ солидарности чланова групе. Овај моменат је посебно значајан у ово раду јер се не истиче довољно код агонистичких теоретичара а кључан је за демократску реконституцију политичког тела. Из овога следи закључак да је демократија стално изложена проблему промене састава политичког тела и да мора да прилагоди своју уставну форму могућим решењима. Нажалост, ово није могуће решити једном заувек и демократија ће увек остати изложена овој напетости. Налази из ове докторске дисертације значајни су доприноси увидима о природи демократије и демократске легитимности. Увиди у сталну напетост конститутивне моћи коју практикују новоконституисане политичке групе и уставне форме демократије која нема потребну флексибилност да одговори на ове изазове отварају ново поље за истраживања политичке динамике демократских држава. Ови проблеми нису само теоријски него и реални, попут проблема миграната или странаца, и већ доводе у питање демократску легитимност многих европских држава.

Поред докторске дисертације, кандидаткиња је објавила радове како у домаћим, тако и у међународним часописима и зборницима са научних конференција и тематским зборницима.

У тексту „Лишени дискурса легитимације: зазидане земље Централне Европе и политички субјективитети у настајању“ (*Гласник Етнографског института САНУ* LXV, 3 (2017): 527-541) упоређују се ретка теоријска тумачења оправдања зидова на границама са дискурсима о границама и зидовима централноевропских и источноевропских политичких актера који се тичу избегличке кризе из 2015. године. Анализирају се три дискурса: консеквенцијалистички, дискурс одговорности за праведну расподелу космополитских дужности и националистички дискурс. То поређење Биљана Ђорђевић користи како би преиспитала примењивост аргумента Венди Браун да државе чији су суверенитети на измаку показују симболе моћи и снаге изградњом зидова који треба да одбране њихов крхки егосаграђен око националног или религијског идентитета. Такође, ауторка пише о политичким субјективитетима који се производе и легитимишу чиновима фортификације унутар и изван зазиданих земаља Централне и Источне Европе.

У тексту “Whose Rights, Whose Return? The Boundary Problem and Unequal Restoration of Citizenship in the Post-Yugoslav Space” (*Ethnopolitics* 14, 2 (2015): 121-139) кандидаткиња се бави проблемом селективне примене права на повратак, односно утицаја констелација држављанства на неједнак третман повратника. У чланку се тврди да право на повратак треба да се подржи као један од политичких принципа за ублажавање проблема ограничења демоса у постконфликтним друштвима јер се у овим друштвима демос ограничавао етничким чишћењем. Обнављање статуса и права грађанства путем оправданих политика повратка

доприноси демократском реконституисању постконфликтних друштава. Међутим, у постјугословенском простору су политике повратка избеглица, интерно расељених лица, дијаспоре и депортспоре заправо промовисале видове грађанске неједнакости, па се подржавао повратак „пожељних“ грађана а отежавао или чак онемогућавао повратак оних који нису пожељни. Тако се утицало на ограничење демоса и (ре)конституисање политичких заједница. Овај рад је поново објављен у књизи *Uneven Citizenship: Minorities and Migrants in the Post-Yugoslav Space*, eds. Gëzim Krasniqi, Dejan Stjepanović (London: Routledge, 2015, 9-27. ISBN 9781315677828).

У чланку „Проблеми нормативне снаге и критике агонистичке партиципације: ка могућој комплементарности агонистичке и партиципативне демократије“ (*Филозофија и друштво* 25, 3 (2014): 77-105), се тврди да постоје основи комплементарности агонистичке демократије и партиципативне демократије у погледу могућности институционализације агонизма који досад није имао разрађену институционалну димензију. Две демократске теорије деле тежњу за ширењем политичког као начина укључивања грађана и њихове политичке субјективизације и оснаживања, а и одређени аутори са обе стране деле схватање да демократији нису потребни темељи. Путем агонистичке партиципације као оспоравања и ширењем и јачањем различитих области политичке партиципације ублажава се приговор да агонизам нема нормативну снагу у смислу непоседовања ресурса за мотивисање грађана и оправдање њихове критике пракси доминације и угњетавања. Закључак је да је потребно прихватити агонистичку партиципацију као средство развијања демократског политичког расуђивања јер нема других гаранција, тј. нема сигурности темеља, који би нам омогућили да разликујемо демократски од недемократског агона.

Текст „Етика миграције“ (*Годишњак Факултета политичких наука*, (2008): 239-253) анализира прве радове политичких теоретичара у области етике имиграције – понајвише радове Мајка Волцера, који говори у прилог колективног права држава да контролишу улазак људи, и Џозефа Каренса, који брани принцип отворених граница. Чак и без довођења у питање генералног права државе на контролу имиграције може се говорити о моралној обавези примања одређених категорија недржављана коју би требало да испуне либерално-демократске државе. Тврди се да ниједна стратегија контроле чланства не може бити конзистентна са централним либералним принципима по којима свака особа има једнаку моралну вредност.

У тексту “On the Relationship between Constituent Power, Constituent People, and National Minorities in Serbia”, ed. Milan Podunavac (Belgrade: Heinrich Böll Stiftung Southeastern Europe, 2012, 125-139), објављеном у зборнику радова *Challenges of Multiculturalism* са истоимене међународне конференције одржане 23-24. марта 2012. године, анализира се однос појмова конститутивне моћи, конститутивног народа и националних мањина са конкретним освртом на случај Србије. Одговара се на питање на који начин конститутивни (обично титуларни) народ и националне мањине врше своју конститутивну моћ. Показује се да се конститутивна моћ конститутивних народа врши кроз национално самоопредељење, док националне мањине могу да себе реконцептуализују као групе које траже статус конститутивног народа и тако врше конституивну моћ и вољу да промене друштвени однос између већине и мањине. Та конститутивна моћ може бити део конститутивне моћи народа или одвојена

конститутивна моћ мањинске нације која тежи сецесији.

У тексту „Егалитаризам среће или егалитаризам одговорности? Критика Роналда Дворкина“ у објављеном у зборнику радова под насловом *Наслеђе политичке и правне филозофије Роналда Дворкина*, уред. Биљана Ђорђевић, Милош Здравковић, (Београд: Српско удружење за правну и социјалну филозофију, Правни факултет, Факултет политичких наука, 2015, 42-64) са истоимене скупа од националног значаја одржаног 12 октобра 2013. године, Биљана Ђорђевић преиспитује Дворкинову позицију у оквиру егалитаризма и покушава да одговори да ли заслужује да буде третирана као егалитаризам среће, односно у којој мери је критика Елизабет Андерсон и Џонатана Волфа погубна по његов егалитаризам среће. Она пропитује и могућност разумевања Дворкинове теорије као егалитаризма одговорности будући да је Дворкин заправо желео да обједини колективну одговорност политичке заједнице у придавању једнаке важности сваком људском животу са појединачном одговорношћу грађана за сопствене изборе. Без обзира на ову реквалификацију, ауторка показује да постоје проблеми и у визији и у аргументу Дворкинове концепције једнакости ресурса који је чине или неадекватно егалитарном у погледу визије теорије или некохерентном у погледу самог аргумента иза идеала једнакости ресурса. Оно што је највећи недостатак Дворкинове теорије је игнорисање питања да ли је односно колико је заједница одговорна за структуралне неправде које одговорност појединца за хендикепе и преференције објашњавају, релативизију или понекад обесмишљавају. У мирењу своја два принципа етичког индивидуализма, Дворкинова концепција даје исувише простора одговорности у самом техничком аргументу која надјачава једнакост у широј визији теорије. Тако јак захтев за изједначавањем заправо у реализацији бива сведен на слаб захтев за изједначавањем и јак захтев за индивидуалном одговорношћу.

У тексту “*Agonistic Democracy - A Controversial Attempt to Revitalize Democratic Ethos*”, објављеном у тематском зборнику *Identity, Political and Human Rights Culture as Prerequisites of Constitutional Democracy*, који су уредили Миодраг Јовановић и Драгица Вујадиновић (The Hague: Eleven International Publishing, 2013, 81-98), се анализира демократски агонизам као нова струја демократске теорије и то као пројекат ревитализације демократије, повратка политичког у политичку теорију и радикализације конфликта ради мобилизаторских потенцијала за демократску праксу. На питање да ли је агонистичка демократија за коју се залажу аутори попут Вилијама Конолија, Шантал Муф и Бони Хониг успешна алтернатива делиберативној демократији као доминантној демократској парадигми у савременој политичкој теорији, одговара се да је агонизам алтернативни демократски етос који треба да ојача демократију у легури конституционалне демократије, али не и алтернативна демократска теорија, и то зато што нема институционалну димензију. Показује се, међутим, да агонисти постављају другачија питања у односу на делиберативисте попут занемареног питања моћи у конституисању идентитета и заједнице.

4. ОЦЕНА ПРИСТУПНОГ ПРЕДАВАЊА

Др Биљана Ђорђевић је одржала приступно предавање 28.11.2018. на тему „Повратак демоса у савременим демократским теоријама“ у трајању од 45 минута. Чланови Комисије су предавање оценили у свим захтеваним елементима

оценама 5, што представља и заједничку просечну збирну оцену.

5. ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ИЗБОР

Евалуација активности др Биљане Ђорђевић, сходно *Правилнику о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду* (Гласник Универзитета у Београду, Година LIV, број 192, 1. јул 2016. г.), према наводима у табели Г1 и табели Г2 је следећа:

ОПШТИ УСЛОВ:

Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић је стекла све услове за стицање научног степена Доктор наука из области политике, одбраном докторске дисертације под називом „Проблем конституисања политичког тела у демократским теоријама“, 22.08.2018. на Факултету политичких наука, Универзитета у Београду.

ОБАВЕЗНИ УСЛОВИ:

1. Приступно предавање: Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић је 28.11.2018. године одржала приступно предавање на тему „Повратак демоса у савременим демократским теоријама“, које је надлежна комисија оценила просечном оценом

2. Оцена педагошког рада: Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић је приложила резултате евалуације педагошког рада у периоду 2015-2018, у коме је, у својству асистенткиње, изводила вежбе на предмету. Досадашњи рад др Биљане Ђорђевић је високо оцењен од стране студената (висока просечна оцена током претходних година по анкетама студената се креће у интервалу од 4,25 до 4,66).

3. Објављен један рад из категорије М20 или три рада из категорије М51 из научне области за коју се бира: Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић је објавила један рад из категорије М23, три рада из категорије М24, и један рад из категорије М51. Сви наведени радови се односе на научну област за коју се кандидаткиња бира.

4. Саопштен један рад на научном скупу објављен у целини (М31, М33, М61, М63)

Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић има једно саопштење са међународног скупа објављено у целини (М33), као и једно саопштење са скупа националног значаја штампано у целини (М63).

ИЗБОРНИ УСЛОВИ (минимално 2 од 3 услова) - Ближе одреднице (најмање по једна из та два изборна услова)

1. Стручно – професионални допринос

1.1. Председник или члан уређивачког одбора научних часописа или зборника радова у земљи и иностранству

Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић је коуредница (са Миланом Подунавцем) зборника *Устави у времену кризе: постјугословенска перспектива* (Београд: Факултет политичких наука, Удружење за политичке науке Србије, 2014), као и

коуредница (са Милошем Здравковићем) зборника *Наслеђе политичке и правне филозофије Роналда Дворкина* (Београд: Српско удружење за правну и социјалну филозофију, Правни факултет, Факултет политичких наука, 2015). Биљана Ђорђевић је коуредник сарадник (associate editor) тематског зборника *Crisis and Quality of Democracy in Eastern Europe*, eds. Miodrag Jovanović, Đorđe Pavićević, The Hague: Eleven International Publishing, 2012, и коаутор увода за тај зборник (“Introduction: On the Crisis and Quality of the Contemporary Democracy”).

Члан је уређивачког одбора часописа Еудаимонија – Ревиије за правну, политичку и социјалну теорију и филозофију коју издаје Српско удружење за правну и социјалну филозофију.

1.2. Председник или члан организационог или научног одбора на научним скуповима националног или међународног нивоа.

1.3. Председник или члан комисија за израду завршних радова на академским мастер или докторским студијама

Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић је била члан једанаест комисија за одбрану завршних радова на академским мастер студијама одбрањених на Факултету политичких наука (кандидати: Гаља Радојковић, Милица Антић, Милан Ранковић, Ана Павловић, Саша Николић, Дуња Николић, Тијана Вуксановић, Марина Јевтић, Немања Чубрило, Драгана Рајић, Јелена Алексић).

1.4. Руководилац или сарадник на домаћим и међународним научним пројектима.

Кандидаткиња је учествовала на неколико међународних и домаћих истраживачких пројеката. Од 2012. године до данас истраживачица је на пројекту „Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије” (број пројекта: 47026), који заједнички воде Правни факултет и Факултет политичких наука, а финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Од 2018-2021. Члан је тима водећег партнера на пројекту Универзитета у Београду (којег чине три истраживачице Института за филозофију и друштвену теорију уз кандидаткињу Ђорђевић) Erasmus+ Programme – Jean Monnet Activities: Policy debate with the academic world: Projects and Networks: project “Active citizenship: promoting and advancing innovative democratic practices in the Western Balkans”.

Од 2018-2022. је заменица члана управног комитета (MC Substitute), COST акције 17135, пројекат Израда устава и делиберативна демократија (“Constitution-making and deliberative democracy”).

У периоду од 2012-2013, радила је као спољна истраживачица сарадница на „Европеизација режима држављанства у државама наследницама бивше Југославије“ (*Europeanisation of Citizenship in the Successor States of the Former Yugoslavia -CITSEE*) који је водио Правни факултет Универзитета у Единбургу, а финансирала ЕУ кроз програм ФП7 (www.citsee.ed.ac.uk; citsee.eu)

2. Допринос академској и широј заједници

2.1. Чланство у страним или домаћим академијама наука, чланство у стручним или научним асоцијацијама у које се члан бира.

Др Биљана Ђорђевић је чланица Удружења за политичке науке Србије од 2009. године.

Од 2012. године је чланица Српског удружења за правну и социјалну филозофију.

2.2. Председник или члан органа управљања, стручног органа или комисија на факултету или универзитету у земљи или иностранству.

2.3. Члан националног савета, стручног, законодавног или другог органа и комисије министарстава.

2.4. Учешће у наставним активностима ван студијских програма

Биљана Ђорђевић је већ четири године за редом предавачица на летњој школи коју заједнички организују Факултет политичких наука и Факултет за политику и администрацију Универзитета у Констанцу и која се наизменично организује у Београду и Констанцу.

Члан ауторског тима и предавачица образовног програма *Хуманистика у транзицији* који заједнички организују Група 484 и Фабрика књига за студенте Факултета политичких наука, Филозофског и Филолошког факултета у периоду 2016-2018. године.

Члан ауторског тима и предавачица образовног програма *Школа миграција* који организују Група 484 за студенте Факултета политичких наука, Правног факултета, Филозофског факултета из Београд и Филозофског факултета из Ниша и Географског факултета у периоду 2017-2018. године.

2.5. Домаће или међународне награде и признања у развоју образовања или науке.

3. Сарадња са другим високошколским, научно-истраживачким установама, односно установама културе и уметности у земљи и иностранству

3.1. Руковођење или учешће у међународним научним или стручним пројектима и студијама

Кандидаткиња је учествовала на неколико међународних и домаћих истраживачких пројеката. Од 2012. године до данас истраживачица је на пројекту „Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије” (број пројекта: 47026), који заједнички воде Правни факултет и Факултет политичких наука, а финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Од 2018-2021. Члан је тима водећег партнера на пројекту Универзитета у Београду (којег чине три истраживачице Института за филозофију и друштвену теорију уз кандидаткињу Ђорђевић) Erasmus+ Programme – Jean Monnet Activities: Policy debate with the academic world: Projects and Networks: project “Active citizenship: promoting and advancing innovative democratic practices in the Western Balkans”.

Од 2018-2022. је заменица члана управног комитета (MC Substitute), COST акције 17135, пројекат Израда устава и делиберативна демократија (“Constitution-making and deliberative democracy”).

У периоду од 2012-2013, радила је као спољна истраживачица сарадница на „Европеизација режима држављанства у државама наследницама бивше Југославије“ (*Europeanisation of Citizenship in the Successor States of the Former*

Yugoslavia -CITSEE) који је водио Правни факултет Универзитета у Единбургу, а финансирала ЕУ кроз програм ФП7 (www.citsee.ed.ac.uk; citsee.eu)

3.2. Радно ангажовање у настави или комисијама на другим високошколским или научноистраживачким институцијама у земљи или иностранству, или звање гостујућег професора или истраживача.

3.3. Руковођење или чланство у органу или професионалном удружењу или организацији националног или међународног нивоа

Др Биљана Ђорђевић је чланица Удружења за политичке науке Србије од 2009. године. Од 2016. године до данас је секретарка Удружења за политичке науке Србије (члан од 2009. године). Учествовала је у организацији последње четири годишње конференције Удружења за политичке науке Србије познате под називом Сабор политиколога (одржаних 2017., 2016., 2015., 2014. године). Као генерална УПНС учествује у писању и реализацији пројеката Удружења за политичке науке Србије.

Од 2012. године је чланица Српског удружења за правну и социјалну филозофију. У периоду 2013-2014. била је и чланица Удружења за студије национализма (ASN - Association for the Study of Nationalities) и Савета за Европске студије (CES - Council for European Studies).

Од 2015. године до данас је на позицији међународне секретарке Балканског удружења за политичке науке.

3.4. Учешће у програмима размене наставника и студената.

3.5. Учешће у изради и спровођењу заједничких студијских програма

3.6. Предавања по позиву на универзитетима у земљи или иностранству.

6. ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

Комисија закључује да је кандидаткиња др Биљана Ђорђевић испунила све конкурсом предвиђене услове и предала сву тражену документацију.

Биљана Ђорђевић је на свим на свим нивоима студија остварила изузетне резултате и има највише оцене на свим предметима, не само онима који се тичу области у којој је досад била ангажована. Докторска дисертација као и сви претходни завршни радови (два мастер рада и један дипломски рад) кандидаткиње представљају радове из области за коју се бира.

Научно истраживачки рад Биљане Ђорђевић показује јасно усмерење и висок квалитет. Њени радови баве се темама из савремене политичке теорије. Кандидаткиња је учествовала на неколико међународних и домаћих научних пројеката, учествовала је на значајним скуповима како у земљи тако и у иностранству, објављивала у престижним домаћим и међународним часописима и публикацијама и уређивала зборнике радова.

У настави учествује већ више од девет година - била је сарадница демонстраторка, истраживачица сарадница и асистенткиња. За то време је организовала и изводила вежбе и колоквијуме на основним и мастер студијама

Факултета политичких наука. До сада је радила на више курсева и сарађивала са већим бројем наставника. У раду са студентима показала је велику посвећеност и одговорност према обавезама. Осим тога, учествовала је у ваннаставним активностима у различитим формама, како са колегама сличних интересовања, тако и са талентованим и заинтересованим студентима. Евалуације студената указују на висок квалитет тог рада и посвећеност студентима када треба да савладају захтевну наставну материју. Педагошку оспособљеност показала је и на приступном предавању пред члановима Комисије за избор.

Кандидаткиња др Биљана Ђорђевић је активно ангажована у широј научној заједници што показују и испуњени изборни услови (стручно-професионални допринос, допринос академској и широј заједници и сарадњу са другим високошколским установама у земљи и иностранству), што је у потпуности чини спремном и способном за рад са студентима у наставничком звању.

7. ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу наведеног Комисија је једногласно закључила да кандидаткиња испуњава све услове предвиђене Законом о високом образовању и актима Универзитета у Београду за избор у звање доцента. Комисија предлаже Изборном већу да донесе одлуку да се др Биљана Ђорђевић изабере у звање доцента на одређено време од пет година за ужу научну област „Политичка теорија, политичка историја и методологија политичких наука“ и одлуку проследи Универзитет у Београду на даље одлучивање.

У Београду, 30.11. 2018. године

Комисија

Проф. др Ђорђе Павићевић
редовни професор, Факултет
политичких наука

Проф. др Милорад Ступар
редовни професор, Филозофски
факултет

Проф. др Марко Симендић
ванредни професор, Факултет
политичких наука